

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D. ve věci

žalobkyně: **Mgr. A. Š.**, narozená dne X
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2022, č. j. MPSV-2022/73436-911,
takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 28. 4. 2022, č. j. MPSV-2022/73436-911, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“) zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „**správní orgán prvního stupně**“) ze dne 4. 3. 2022, č. j. 323184/22/AB (dále jen „**prvostupňové rozhodnutí**“), kterým bylo rozhodnuto o vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvek na bydlení přiznané žalobkyni a o povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek na účet správního orgánu prvního stupně.

II. Podstatný obsah žaloby

2. Žalobkyně v podané žalobě předně stručně shrnula obsah prvostupňového rozhodnutí a napadeného rozhodnutí a dále namítla, že postup správního orgánu prvního stupně při stanovení přeplatku na dávce vyplacené ve 4. čtvrtletí roku 2020 (a ve 2. čtvrtletí roku 2021) neodpovídá smyslu a podstatě zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“) a zejména zákona č. 437/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti dávek státní sociální podpory a příspěvku na péči v souvislosti s nouzovým stavem při epidemii (dále jen „zákon č. 437/2020 Sb.“). V tomto ohledu citovala z důvodové zprávy k zákonu č. 437/2020 Sb. a také z vystoupení ministryně financí při projednávání tohoto zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.
3. Podle žalobkyně je zřejmé, že smyslem a účelem zákona č. 437/2020 Sb. bylo zabránit v době velmi nepříznivé epidemické situace kontaktu účastníků řízení s pracovníky Úřadu práce České republiky a nenutit je k dokládání příjmů a nákladů na bydlení za 3. čtvrtletí roku 2020, čímž se měla současně zjednodušit administrace sociálních dávek. Nelze však přijmout takový výklad zákona č. 437/2020 Sb., že pokud byl účastníkovi řízení ve 2. čtvrtletí roku 2020 vyplacen kompenzační bonus, bude se mít za to, že ve 3. čtvrtletí roku 2020 mu byl tentýž kompenzační bonus vyplacen znovu, přestože tomu tak nebylo. Právní fikce je podle žalobkyně výjimečným nástrojem, který může být využit jen za striktního dodržení zákonných podmínek, za šetření práv účastníka řízení a v souladu se smyslem a účelem zákona. K tomu odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2018, sp. zn. III. ÚS 3964/17. Identická argumentace poté dle jejího názoru platí i ve vztahu k ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 136/2021 Sb., o některých dalších úpravách v oblasti dávek státní sociální podpory a příspěvku na péči v souvislosti s epidemií COVID-19 a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon č. 136/2021 Sb.“).
4. Rovněž žalobkyně podotkla, že není zřejmé, jak si správní orgány představují, že měla do dne účinnosti zákona podat skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na bydlení a jeho výši pro období 4. čtvrtletí roku 2020. Argumentace obsažená v rozhodnutích je tak podle ní přepjatě formalistická, nesmyslná a odtržená od reality. Dále žalobkyně zmínila, že jí bylo pracovníci správního orgánu prvního stupně řečeno, že žádost podávat nemá a příspěvek se jí automaticky prodlužuje, pročez podle těchto pokynů postupovala. Správní orgán prvního stupně jí však příspěvek na bydlení odebral, neboť jí byl vyplacen kompenzační bonus, a to i v navazujícím období, v němž žádný kompenzační bonus vyplacen nebyl.
5. Následně žalobkyně uvedla, že správní orgány ji tedy svým postupem zkrátily na ústavně zaručeném právu na sociální zabezpečení, když na základě právní fikce snížily její příspěvek na bydlení i za rozhodné období, v němž prokazatelně žádné příjmy neměla, což jim bylo známo ze správního spisu. Postup správních orgánů poté označila za rozporný i s právem na spravedlivý proces, neboť ty přepočítaly výši příspěvku na bydlení na základě dodatečně zjištěných příjmů, ale neumožnily jí doložit skutečné příjmy a výdaje rozhodné pro výpočet příspěvku na bydlení v daném období. Kvůli pochybení v jednom období jí tak byl příspěvek na bydlení zpětně odebrán i v obdobích navazujících, v nichž na něj však měla nárok.
6. Dále žalobkyně poukázala na to, že pojmovým znakem ústavně garantovaných sociálních práv je skutečnost, že nemají bezpodmínečnou povahu a je možné se jich domáhat pouze v mezích zákonů, které však nesmějí tato práva popřít nebo anulovat. Odkázala též na nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 34/17, a test

racionality užívaný Ústavním soudem při přezkumu zásahů zákonodárce do ústavně garantovaných sociálních práv. V postupu správního orgánu prvního stupně spatřovala jednání omezující skutečnou realizaci esenciálního obsahu sociálního práva na dávku příspěvek na bydlení, neboť mezi základní principy systému státní sociální podpory patří hospodárnost, účelnost a adresnost. Stanovení přeplatku i v období, kdy žádný kompenzační bonus nečerpala a neplynuly jí ani jiné příjmy, tak podle žalobkyně vedlo přímo k porušení principu adresnosti. Uplatnění takového postupu tedy lze vnímat jako jednání vedoucí k vyprázdnění daného sociálního práva.

7. *Ad absurdum* poté žalobkyně dodala, že při dlouhodobém uplatňování daného postupu by se každé další čtvrtletí vycházelo z téhož příjmu, kterého dosáhla dříve, aniž by to odpovídalo realitě. Došlo by tak k paradoxní situaci, kdy jednorázové vyplacení kompenzačního bonusu by jí trvale snížilo příspěvek na bydlení, čímž by byl popřen smysl a účel kompenzačního bonusu.
8. Předmětná ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 437/2020 Sb. a § 3 odst. 1 zákona č. 136/2021 Sb. tak je podle žalobkyně třeba ústavně konformně vykládat jako ustanovení základající vyvratitelnou domněnku o tom, že příjem v následujícím čtvrtletí byl totožný jako příjem ve čtvrtletí předcházejícím. Pokud je však prokázáno, že výše příjmů se v jednotlivých čtvrtletích lišila, je striktní trvání na doslovném výkladu uvedených ustanovení porušením zásad činnosti správních orgánů. Nelze tedy lpět na textu zákona bez ohledu na jeho účel a smysl. Pro případ, že by soud dospěl k závěru, že ústavně konformní výklad předmětných ustanovení není možný, navrhla žalobkyně přerušení řízení a předložení věci Ústavnímu soudu v souladu s čl. 95 odst. 2 Ústavy.
9. Taktéž žalobkyně připomněla, že jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě a je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu. V této souvislosti odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, a ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96. Správní orgány podle ní mechanickým jazykovým výkladem zcela popřely smysl a účel předmětných ustanovení, jakož i smysl a účel sociální dávky. Přeplatek na dávce tedy měl být stanoven na základě skutečně zjištěných příjmů a nikoliv na základě neexistujících příjmů. Za neprávem stanovený tak žalobkyně považovala přeplatek na dávce stanovený za 4. čtvrtletí roku 2020 a 2. čtvrtletí roku 2021 v celkové výši 13 767 Kč.
10. S ohledem na výše uvedené skutečnosti proto žalobkyně navrhla zdejšímu soudu, aby zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 22. 8. 2022 shrnul průběh předcházejícího řízení a podotkl, že žalobkyně již při podání žádosti neuvedla příjem vyplacený v měsíci červnu 2020 a následně neuvedla ani příjem vyplacený v prosinci 2020, ačkoliv jí tato povinnost vyplývala ze zákona o státní sociální podpoře. Tím způsobila, že jí byla dávka neprávem vyplacena ve vyšší částce, než náležela.
12. Rovněž žalovaný uvedl, že přeplatek byl žalobkyni vyčíslen za celé období kalendářního roku, po které dávka náležela. Důvodem pro započítání příjmu zúčtovaného ve 2. čtvrtletí roku 2020 pro nárok na dávku za 4. čtvrtletí roku 2020 byla mimořádná úprava obsažená v zákoně č. 437/2020 Sb. Pokud tedy žalobkyně do dne účinnosti zákona č. 437/2020 Sb. nedoložila žádné skutečnosti, vycházel správní orgán ze skutečností, které byly rozhodné v předchozím kalendářním čtvrtletí, a to právě v souladu se zákonem č. 437/2020 Sb.

13. K tvrzení žalobkyně ohledně podání nové žádosti od října roku 2020 žalovaný podotkl, že příspěvek na bydlení se přiznává na období od července do června následujícího kalendářního roku. Bylo tedy zcela nadbytečné, aby žalobkyně novou žádost od října podávala. Pracovnice správního orgánu prvního stupně nadto nemohla na podzim roku 2020 předvídat, že žalobkyně obdržela jednorázový příjem, který řádně neuvedla při podání žádosti.
14. Dle názoru žalovaného se žalobkyně mohla dvojímu zápočtu příjmu vyhnout tím, že by v žádosti o dávku příjem řádně uvedla a do 30. 10. 2020 pak předložila doklad o výši příjmu za 3. čtvrtletí roku 2020. To však neučinila, čímž se připravila o možnost doložit reálnou výši příjmu pro nárok na dávku za 4. čtvrtletí roku 2020. K argumentaci žalobkyně *ad absurdum* poté žalovaný podotkl, že v ní chybí jakýkoliv náhled na skutečnost, že příčinou započítání příjmu v následujícím kalendářním období bylo zamlčení tohoto příjmu ze strany žalobkyně. Argumentaci nekonečným započítáváním navíc nelze považovat za relevantní, neboť se jednalo o mimořádné opatření, jehož cílem byl jednorázový zápočet.
15. Výše uvedené podle žalovaného platí obdobně i pro nárok na dávku za 2. čtvrtletí roku 2021. V tomto ohledu poznamenal, že na základě výslovné úpravy obsažené v zákoně č. 136/2021 Sb. bylo vycházeno z příjmů a dalších skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na bydlení k datu 31. 3. 2021. Rovněž v tomto případě žalobkyně zamlčela příjmy za rozhodné období, přestože doklad o výši příjmů za 4. čtvrtletí roku 2020 správnímu orgánu prvního stupně dokládala. Pro nárok na dávku za 2. čtvrtletí roku 2021 naopak žalobkyně žádné doklady o příjmech a dalších relevantních skutečnostech nedoložila, protože jí byly započteny příjmy z předchozího kalendářního čtvrtletí.
16. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem tak žalovaný navrhl zdejšímu soudu, aby podanou žalobu zamítl.

IV. Rozhodnutí bez nařízení jednání

17. Ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, jelikož žalobce i žalovaný výslovně souhlasili s takovým projednáním věci. Zdejší soud zároveň za této situace a s ohledem na obsah správního spisu nepovažoval nařízení jednání za nezbytné.

V. Obsah správního spisu

18. Ze správního spisu zjistil zdejší soud tyto pro řízení podstatné skutečnosti.
19. Žalobkyně podala dne 26. 8. 2020 žádost o příspěvek na bydlení. V této žádosti neuvedla žádné osoby, které s ní užívají byt a požádala o přiznání dávky od 1. 7. 2020. K uvedené žádosti doložila nájemní smlouvu spolu s dodatky, doklad o výši nákladů na bydlení za 2. čtvrtletí roku 2020, doklad o výši čtvrtletního příjmu za 2. čtvrtletí roku 2020, v němž žádné příjmy neuvedla, a prohlášení osob, které neuhrazují náklady na své potřeby společně se žadatelem.
20. Z oznámení o přiznání dávky státní sociální podpory ze dne 11. 9. 2020, č. j. 1283076/20/AB, se poté podává, že správní orgán prvního stupně rozhodl o přiznání příspěvku na bydlení v měsíční výši 6 107 Kč od 1. 7. 2020 do 30. 6. 2021.
21. Dne 10. 2. 2021 žalobkyně doložila správnímu orgánu prvního stupně doklad o výši čtvrtletního příjmu za 4. čtvrtletí roku 2020, v němž opět žádné příjmy neuvedla, a doklad o výši nákladů na bydlení za 4. čtvrtletí roku 2020.

22. Následně byly ve správním spisu založeny výstupy z informačního systému IS OKcentrum 27.4.671 označené jako „Doklad o výši čtvrtletního příjmu“, z nichž se mimo jiné podává, že žalobkyně obdržela ve 4. čtvrtletí roku 2020 kompenzační bonus mimo OSVČ ve výši 18 000 Kč a ve 2. čtvrtletí roku 2020 kompenzační bonus mimo OSVČ ve výši 44 500 Kč.
23. Správní orgán prvního stupně posléze vyzval žalobkyni podle ustanovení § 51 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře, aby se dostavila k objasnění příjmů za 4. čtvrtletí roku 2020 a 2. čtvrtletí roku 2021. Žalobkyně dne 20. 12. 2021 správnímu orgánu prvního stupně v této souvislosti mimo jiné sdělila, že kompenzační bonus byl vyplacený na její jméno, ale náleží společnosti s ručením omezeným, v níž působí jako jednatelka. Správní orgán prvního stupně tedy oznámil žalobkyni zahájení řízení o přeplatku.
24. Po provedeném řízení následně vydal správní orgán prvního stupně prvostupňové rozhodnutí, jímž rozhodl o vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvek na bydlení přiznané žalobkyni a uložil žalobkyni povinnost přeplatek ve výši 27 534 Kč uhradit. Toto své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobkyně nesplnila zákonnou oznamovací povinnost, čímž zavinila, že dávka jí byla vyplácena ve vyšší částce. Dne 12. 10. 2021 totiž bylo zjištěno, že žalobkyně obdržela v červnu 2020 kompenzační bonus ve smyslu zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, ve znění pozdějších zákonů (dále jen „**zákon o kompenzačním bonusu**“) ve výši 44 500 Kč a v prosinci 2020 ve výši 18 000 Kč. Tento kompenzační bonus je započitatelným příjmem pro účely stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího státní sociální podporu, protože došlo v případě žalobkyně k přehodnocení nároku na dávku příspěvek na bydlení od 1. 7. 2020 do 30. 6. 2021. Rovněž správní orgán prvního stupně odkázal na ustanovení § 3 zákona č. 437/2020 Sb. a ustanovení § 3 zákona č. 136/2021 Sb.
25. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, v němž zejména namítala, že postup správního orgánu prvního stupně neodpovídá smyslu a podstatě zákona č. 437/2020 Sb. a je také v rozporu s právem na spravedlivý proces. Svým postupem jí správní orgán prvního stupně rovněž zkrátil na jejím ústavně zaručeném právu na sociální zabezpečení. Předmětná ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 437/2020 Sb. a § 3 odst. 1 zákona č. 136/2021 Sb. je tak podle žalobkyně třeba vykládat toliko jako ustanovení zakládající vyvratitelnou domněnku o příjmech v následujícím čtvrtletí.
26. O podaném odvolání rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím tak, že toto odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. V napadeném rozhodnutí vyšel žalovaný předně z toho, že žalobkyně neoznámila správnímu orgánu prvního stupně mimořádný příjem ve formě kompenzačního bonusu, čímž zavinila vznik přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvek na bydlení. Dále konstatoval, že správní orgán prvního stupně postupoval v souladu se zákonem č. 437/2020 Sb., když vycházel pro účely nároku na dávku od 1. 10. 2020 do 31. 12. 2020 z příjmů prokázaných v rozhodném období 2. čtvrtletí roku 2020, neboť žalobkyně do dne účinnosti zákona č. 437/2020 Sb. nedoložila žádné doklady. Stejně tak postupoval správní orgán prvního stupně podle žalovaného v souladu se zákonem č. 136/2021 Sb., když vycházel pro účely dávky od 1. 4. 2021 z příjmů prokázaných v rozhodném období 4. čtvrtletí roku 2020, jelikož uvedený zákon ruší pro 2. čtvrtletí roku 2021 povinnost dokládat rozhodné skutečnosti. K ostatním námitkám žalobkyně týkajícím se postupu správního orgánu prvního stupně

a krácení jejích ústavních práv nelze dle názoru žalovaného přihlídnout, protože v postupu správního orgánu prvního stupně nebylo shledáno pochybení.

VI. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

27. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], přičemž vycházel ze skutkového a právní stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel zdejší soud zejména z následujících ustanovení právních předpisů.
28. Podle ustanovení § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře je příjemce dávky povinen písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu.
29. Podle ustanovení § 62 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře je příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jinak způsobil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši, povinen částky neprávem přijaté vrátit; to neplatí, jde-li o přeplatek na rodičovském příspěvku. Jestliže byl rodiči vyplacen rodičovský příspěvek a nebyly přitom splněny podmínky nároku na tento příspěvek, je rodič povinen vrátit krajské pobočce Úřadu práce vyplacené částky rodičovského příspěvku, které mu nenáležely.
30. Podle ustanovení § 3a odst. 2 zákona o kompenzačním bonusu je kompenzační bonus započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a zákona upravujícího státní sociální podporu.
31. Podle ustanovení § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře platí, že rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem, je u příspěvku na bydlení a přídatku na dítě období kalendářního čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje.
32. Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 437/2020 Sb. se pro nárok na výplatu příspěvku na bydlení pro období od 1. října 2020 do 31. prosince 2020, jde-li o příspěvek na bydlení vyplácený k 30. září 2020, a pro stanovení jeho výše vychází z příjmů a dalších skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na bydlení, ze kterých byla určena výše příspěvku na bydlení vypláceného ke dni 30. září 2020, není-li dále stanoveno jinak. Ustanovení vět třetí až šesté § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře se nepoužijí.
33. Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 437/2020 Sb. platí, že pokud byly do dne účinnosti tohoto zákona krajské pobočce Úřadu práce doloženy skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na bydlení a jeho výši pro období čtvrtého kalendářního čtvrtletí roku 2020, vychází se při stanovení nároku a výše příspěvku na bydlení z těchto skutečností; ustanovení odstavce 1 se nepoužije.
34. Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 136/2021 Sb. se pro nárok na výplatu příspěvku na bydlení pro období od 1. dubna 2021 do 30. června 2021, jde-li o příspěvek na bydlení vyplácený k 31. březnu 2021, a pro stanovení jeho výše vychází z příjmů a dalších skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na bydlení, ze kterých byla určena výše příspěvku na bydlení vypláceného ke dni 31. března 2021, není-li dále stanoveno jinak. Ustanovení vět třetí až šesté § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře se nepoužijí.
35. Podle ustanovení § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře (ve znění účinném od 1. 1. 2020 do 30. 6. 2022) se příspěvek na bydlení přiznává na období od 1. července do

30. června následujícího kalendářního roku nebo v rámci tohoto období na dobu kratší, jsou-li splněny podmínky nároku na tuto dávku jen po tuto kratší dobu. Příspěvek na bydlení náležející podle věty první se v rámci uvedeného období vyplácí vždy po období kalendářního čtvrtletí nebo v rámci tohoto kalendářního čtvrtletí po dobu kratší, trval-li nárok na tuto dávku jen po kratší dobu, než je kalendářní čtvrtletí. Je-li příspěvek na bydlení vyplácen k poslednímu dni kalendářního čtvrtletí, náleží jeho výplata v bezprostředně následujícím kalendářním čtvrtletí, jen jestliže nejpozději do konce prvního kalendářního měsíce tohoto následujícího kalendářního čtvrtletí se prokáže výše rozhodných příjmů za kalendářní čtvrtletí, k jehož poslednímu dni byla dávka vyplacena. Neprokáže-li se rozhodný příjem podle věty třetí, zastaví se výplata příspěvku na bydlení od splátky náležející za kalendářní měsíc, do jehož konce je třeba prokázat výši příjmů pro výplatu příspěvku na bydlení na následující kalendářní čtvrtletí. Neprokáže-li se rozhodný příjem ani do konce kalendářního čtvrtletí, za které by se měla uvedená dávka vyplácet, nárok na příspěvek na bydlení zaniká. Ustanovení věty třetí až páté neplatí, jde-li o příspěvek na bydlení vyplácený k poslednímu dni kalendářního čtvrtletí končícího dnem 30. června. Ustanovení věty třetí až šesté se vztahuje také na prokazování nákladů na bydlení. Prokáže-li se nárok na výplatu příspěvku na bydlení za dobu, za kterou výplata této dávky podle tohoto odstavce nenáležela, nebo prokáže-li se nárok na příspěvek na bydlení za dobu zániku nároku na tuto dávku podle tohoto odstavce, postupuje se obdobně podle odstavce 4.
36. Podle ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu se v odůvodnění uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí. V případě, že podkladem rozhodnutí jsou písemnosti a záznamy, které jsou za podmínek v § 17 odst. 3 uchovávány odděleně mimo spis, v odůvodnění rozhodnutí se na tyto podklady odkáže takovým způsobem, aby nebyl zmařen účel jejich utajení; není-li to možné, uvedou se v odůvodnění rozhodnutí pouze v obecné rovině skutečnosti, které z těchto podkladů vyplývají.
37. Zdejší soud předně uvádí, že žalobkyně v podané žalobě žádným způsobem nerozporovala, že obdržela kompenzační bonus, že tento kompenzační bonus je započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené dle zákona upravujícího státní sociální podporu, a že nesplnila svoji ohlašovací povinnost ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Namítala však nesprávnost stanovení přeplatku za 4. čtvrtletí roku 2020 a 2. čtvrtletí roku 2021, a to s odkazem na chybný výklad předmětných ustanovení § 3 zákona č. 437/2020 Sb. a § 3 zákona č. 136/2021 Sb. odporující jejich smyslu a účelu, ke kterému dospěly správní orgány. Zasaženo podle ní bylo i do jejího ústavně chráněného práva na sociální zabezpečení. Ostatně obdobně argumentovala již v podaném odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí.
38. Dále je nutné podotknout, že podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu je soud oprávněn a povinen zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 s. ř. s. i bez námítky žalobce, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů (viz např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009-84, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2021, č. j. 8 As 78/2021-51, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2023, č. j. 4 Ads 12/2023-26). Soud tedy případně z úřední povinnosti přihlíží i k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, proti němuž

- je žalobou brojeno (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2004, č. j. 5 A 157/2002-35, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2023, č. j. 7 Azs 308/2021-62). V projednávané věci se tedy zdejší soud zabýval nejprve otázkou, zda je napadené rozhodnutí přezkoumatelné, a dospěl k závěru, že tomu tak není. Tato nepřezkoumatelnost přitom brání zdejšímu soudu v přezkumu napadeného rozhodnutí v mezích žalobních bodů.
39. V tomto ohledu je třeba dále odkázat na závěry judikatury Nejvyššího správního soudu vyjádřené např. v jeho rozsudku ze dne 28. 2. 2017, č. j. 8 As 170/2016-86, v němž Nejvyšší správní soud uvedl: „*V obecné rovině lze k otázce nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí podotknout, že nevypořádá-li se správní orgán v rozhodnutí o oprávněm prostředku se všemi uplatněnými námitkami, způsobuje to nepřezkoumatelnost rozhodnutí spočívající v nedostatku jeho důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Z ustálené judikatury správních soudů vyplývá, že z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestřené účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. Rozhodnutí, jehož odůvodnění obsahuje pouze obecný odkaz na to, že napadené rozhodnutí bylo přezkoumáno a jeho důvody shledány správními, je nepřezkoumatelné, neboť důvody, o něž se výrok opírá, zcela chybějí (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1993, čj. 6 A 48/1992-23, nebo rozsudky NSS ze dne 19. 12. 2008, čj. [8 Afs 66/2008-71](#), a ze dne 17. 1. 2013, čj. [1 Afs 92/2012-45](#)).“*
40. Jak tedy vyplývá ze závěrů citované judikatury, musí být z odůvodnění správního rozhodnutí mimo jiné seznatelné, *proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené* (k tomu srov. též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008-109, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2021, č. j. 6 As 303/2020-46). Tento požadavek sice není možné vykládat tak, že má správní orgán povinnost detailně reagovat na každou jednotlivou námitku, neboť postačí i implicitní vypořádání námitek spočívající v prezentaci a řádném zdůvodnění názoru odlišného od názoru odvolatele (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2015, č. j. 6 As 152/2014-78), avšak v odůvodnění napadeného rozhodnutí se žalovaný vůbec (ani implicitně) nezabýval právě námitkami žalobkyně týkajícími se zásahu do jejích ústavně zaručených práv a výkladu předmětných ustanovení zákona č. 437/2020 Sb. a zákona č. 136/2021 Sb. s ohledem na jejich smysl a účel.
41. Žalovaný totiž v napadeném rozhodnutí shrnul průběh předcházejícího řízení, citoval relevantní právní předpisy a konstatoval, že správní orgán prvního stupně postupoval v souladu s ustanoveními zákona č. 437/2020 Sb. a zákona č. 136/2020 Sb., na které odkázal. Poté však ohledně námitek žalobkyně již pouze uzavřel, že jim nelze vyhovět, přičemž k námitkám týkajícím se postupu správního orgánu prvního stupně a zkrácení ústavních práv žalobkyně toliko uvedl, že k nim nelze přihlídnout, protože v postupu správního orgánu prvního stupně nebylo shledáno pochybení. Takové odůvodnění však nelze považovat za přezkoumatelné, neboť žalovaný v něm žádné úvahy vztahující se k žalobkyní nastíněným otázkám ohledně výkladu předmětných ustanovení nevyjevil a nadto z něj není patrné ani to, jak uvážil o případném zásahu do ústavně zaručených práv žalobkyně, který byl v podaném odvolání taktéž namítán. Z napadeného rozhodnutí tedy vůbec nejsou seznatelné důvody, pro které žalovaný považoval v zásadě

- stěžejní námitky žalobkyně za liché, mylné nebo vyvrácené, když tyto toliko odbyl konstatováním, že k nim nelze přihlídnout, neboť v postupu správního orgánu prvního stupně nebylo shledáno pochybení.
42. Napadené rozhodnutí by bylo možné aprobovat snad ještě v případě, že by dostatečnou oporu pro vypořádání odvolacích námitek poskytovalo odůvodnění prvostupňového rozhodnutí (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2020, č. j. 1 As 149/2020-29, a ze dne 31. 10. 2014, č. j. 6 As 161/2013-25). Ani prvostupňové rozhodnutí však takovou dostatečnou oporu neposkytuje, když se žalobkyní nastíněnými otázkami vůbec nezabývá. Zdejší soud tak shrnuje, že žalovaný se nevypořádal se stěžejními námitkami žalobkyně uvedenými v podaném odvolání, pročez je napadené rozhodnutí zatíženo vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.
43. Dále zdejší soud již pouze připomíná, že nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí spočívající v jeho nepřezkoumatelnosti nemůže žalovaný dodatečně zhojit ve svém vyjádření k žalobě (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003-58, a ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008-71).
44. S ohledem na výše uvedené tak zdejší soud podané žalobě vyhověl a rozhodl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku. Věcně se námitkami žalobkyně blíže nezabýval, jelikož odůvodnění závěrů žalované shledal ve vztahu k těmto námitkám zcela nepřezkoumatelným a z povahy věci se tedy věcným přezkumem napadeného rozhodnutí v tomto ohledu zabývat ani nemohl, jak již bylo uvedeno výše (srov. kupř. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2004, č. j. 5 A 157/2002-35, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. j. 3 As 6/2004-105, nebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2014, č. j. 5 Azs 23/2013-19).
45. V dalším řízení tedy bude žalovaný muset své rozhodnutí náležitým způsobem odůvodnit. Zejména bude jeho povinností, aby řádně vypořádal všechny námitky žalobkyně týkající se výkladu předmětných ustanovení zákona č. 437/2020 Sb. a zákona č. 136/2021 Sb., jakož i zásahu do jejich ústavně zaručených práv.

VII. Závěr a náklady řízení

46. Zdejší soud tak podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil bez jednání napadené rozhodnutí z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů a věc vrátil dle ustanovení § 78 odst. 4 s. ř. s. žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení bude žalovaný vázán právními názory zdejšího soudu vyjádřenými v tomto rozsudku (viz ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s.).
47. O náhradě nákladů řízení rozhodl zdejší soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., kdy žalobkyně byla sice v řízení úspěšná, avšak žádné náklady jí nevznikly a ani je neuplatňovala. Žalovanému náhrada nákladů nenáleží, jelikož ve věci úspěch neměl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze, dne 19. května 2023

JUDr. Tomáš Švec, Ph.D. v. r.
samosoudce